

NOAHs analyse af Parisaftalen. Version 1.

Klimaafhtalen: En succes for diplomatiet – en katastrofe for mennesker og klima

Dette er NOAHs egen foreløbige analyse, som bl.a. er en sammenfatning af nogle af de allerførste kritiske analyser. Det er et forsøg på at forstå og kritisk belyse aftalens centrale punkter.

Baggrunden for aftalen er de frivillige løfter, som (næsten) alle lande indgav op til topmødet, baseret på, hvad hvert land var klar til at levere, men ikke hvad videnskaben og retfærdigheden foreskrev.

1) Den gennemsnitlige globale temperaturstigning skal holdes under to grader

Ifølge aftalen skal verden arbejde for at holde den globale temperaturstigning under 2 °C i erkendelse af, at det markant vil mindske risikoen ved og følgerne af klimaforandringerne.

Vores kommentar:

- At holde sig under 2 °C er det bindende mål i aftalen. Men der er også en formulering om at bestræbe sig på at nærme sig 1,5 °C.
- Hvis vi skal holde os under 1,5 °C skal alle OECD-lande dekarbonisere deres økonomier i 2030.⁽¹⁾
- Hvis vi holder fast i den ambitiøse målsætning om max. 1,5 °C uden at kræve, at de rige lande tager deres ansvar på sig, vil det blot forværre presset på de fattige udviklingslande, som i forvejen er allermost ramte af klimaforandringerne.
- Hvis vi skal holde os bare under 2 °C, skal vi beholde 80 % af de kendte fossile reserver i jorden og stoppe al skovrydning, men aftalen nævner hverken fossile brændsler (olie, kule, naturgas) med et ord og der er heller ikke et ord om husdyr, palmeolie eller andre industrier, som driver afskovningen.

2) Udledningerne af klimagasser skal stoppes snarest muligt

Landene skal gå efter at få udledningen af klimagasser til at toppe snarest muligt, gå efter at skaffe hurtige reduktioner derefter i overensstemmelse med den bedste videnskab til rådighed, så emissionerne netto går i nul i anden halvdel af dette århundrede.

Vores kommentar:

- Det store problem her er vendingen "snarest muligt". Det er en betegnelse, som det er fuldstændig umuligt at monitorere efter.
- Derudover er Parisaftalen på dette punkt uforenelig med videnskaben. Hvis ikke udledningerne topper inden 2020 og den globale økonomi ikke er totalt afkarboniseret inden 2050 er det umuligt at holde temperaturen under 1,5 °C. Aftaleteksten ansporer kun til "drivhusgasneutralitet" ved udgangen af dette århundrede – om muligt. I mange år har 2050 været anset for en vigtig milepæl. Her er det end ikke nævnt.
- "Drivhusgasneutralitet" er ikke nærmere forklaret, men det er sandsynligt, at det

dækker over en urealistisk forventning om at naturlige 'sinks' som havet og vegetationen fortsat kan trække store mængder CO₂ ud af atmosfæren. Det dækker formentlig også over, at man regner med, at CCS-teknologi bliver brugbart, så man kan bygge kraftværker med BECCS (Bioenergi Carbon Capture and Storage – CO₂-fangst og -lagring), hvor man fyrer med bioenergi og på den måde forestiller sig at trække CO₂ ud af atmosfæren. Det er en illusion, hvad angår teknologien. Det ville holde den fossile industri i live alt for længe og trække investeringer i den forkerte retning. Og det vil være en helt katastrofal udplyndring af bioressourcen.

- Derfor er denne del af aftalen ikke forenelig med målet beskrevet ovenfor. Der er alt for mange elementer, der udskyder handlinger. Tiden er utrolig knap, hvis verden ikke skal opleve en gennemsnitlig temperaturstigning på 3 °C eller mere. På vore breddegrader skal vi ikke glemme, at det kan blive 5 til 8 °C for Afrika med endnu værre tørke og ødelæggelse af levevilkår for mange millioner.

3) Klimaplanerne skal opdateres løbende

Landenes egne klimaplaner, hvor de selv fastsætter målene, skal opdateres hvert femte år. Målene kan kun skærpes, ikke slækkes. Første opdatering bliver i 2023.

Vores kommentar:

- Nogle kritikere vurderer, at denne del er det gode ved aftalen. Lige nu er bidragene fra hvert land slet ikke nok til at bringe os i nærheden af målet, men denne aftale vil "tvinge" landene tilbage til bordet hver femte år og lave nye og mere ambitiøse planer. MEN, der er ingen sanktionsmuligheder, så spørgsmålet er, hvad der sker når / hvis landene ikke overholder dette punkt.
- Vi vurderer, at når aftalen først skal genvurderes i 2023 bliver tiden forpasset til at nå i nærheden af en global opvarmning på kun 1,5 °C - og 2 °C bliver næsten umulig at komme under.

4) Løbende afrapportering til FN

Landene skal hvert andet år rapportere til FN, hvordan det går med at gennemføre planerne.

Vores kommentar:

- Endnu engang er det problematisk, at der ingen sanktionsmuligheder er, hvorfor vi ikke har garantier for, at dette kommer til at ske. Al forhistorie på dette område viser, at langt de fleste nationer – især de magtfulde – er meget bange for at gå i front, når det gælder udfasning af fossile brændsler etc., derfor mener flere, at det vil være et kapløb mod bunden trods håb om det modsatte.

5) Klimafinansiering til de fattige lande

Fra 2020 skal der være mindst 100 milliarder dollars om året i klimafinansiering til de fattige lande. Inden 2025 skal der fastsættes et nyt, fælles mål.

Vores kommentar:

- Dette har været et centralt stridspunkt mellem de fattige og de rige lande. Problemet her er, at de rige lande ikke har taget ansvaret på sig. Denne målsætning er således ikke fulgt op af en handlingsplan.
- Samtidig vurderer flere kritikere, at dette beløb slet, slet ikke er nok. Det er kun ca. 1/10 af, hvad der er behov for. Til sammenligning bruges 5.300 milliarder pr. år til subsidier til fossile brændsler og 14.000 milliarder blev brugt til at redde bankerne under finanskrisen.
- Som eksempel viser USA's frivillige løfter at de kun er villige til at påtage sig, hvad der svarer til 20 % af deres retfærdige andel.
- Det grundlæggende princip om "fælles men differentierede ansvar" er blevet udvandet i aftaleteksten på foranledning af USA og andre industrialiserede lande. Snarere end en klar erklæring om, at rige lande skal give finansiering til fattigere nationer til klimatilpasning, står der blot i Parisaftalen, at de udviklede lande skal "tage føringen" i forhold til at levere finansiering, som en del af alle landenes "fælles indsats".
- Loss and damage – eller tab og ødelæggelser – er nævnt i aftalen, men det hjælper ikke, når der udtrykkeligt står, at dem der lider tabene ikke kan påberåbe sig et krav om kompensation.

6) Indrapportering af klimabistand til FN

De rige lande skal indrapportere deres klimabistand til FN hvert andet år.

Vores kommentar:

- Behovet for ambitiøs indsats fra de lande, som er mest ansvarlige er tilsløret med svage løfter om handling i fremtiden. Udviklede lande kan fralægge sig deres historiske ansvar og flytte byrden til udviklingslandene. Det er derfor svært at forestille sig, hvordan dette ansvar vil komme til udtryk i den indrapporterede klimabistand.

7) Selvmonitorering

Hvert femte år skal landene vurdere, hvordan de ligger i forhold til at nå klimaaftalens mål. Allerede i 2018 foretages en første vurdering, selvom aftalen først gælder fra 2020.

Vores kommentar:

- Det er problematisk, at landene skal vurdere sig selv, og endnu engang er de manglende sanktionsmuligheder en hindring for, at dette redskab får nogen som helst effekt.
- Håbet om, at de første vurderinger vil føre til øgede ambitioner inden aftalen træder i kraft i 2020 er lige så usandsynligt. Det faktum, at aftalen først træder i kraft så sent gør ydermere, at vi til den tid har udledt så mange drivhusgasser, at vi vil få en stigning i den globale gennemsnitstemperatur på mellem 2,7 °C og 3,7 °C.

8) Forhandlingerne

Alle implicerede har rost det franske formandskab for COP21, og mange har fremhævet forskellene i forhold til det tilsvarende katastrofale danske formandskab for COP15.

Vores kommentar:

- Vi har ikke fulgt forhandlingerne tæt, men en ting bør nævnes, som viser, at nok var det Frankrig, der havde formandskabet og som sådan satte scenen, men i sidste ende var det USA, som kunne bestemme melodien. Når USA kunne lykkes med det, skyldes det bl.a., at EU var meget usynlig i forhandlingerne og ikke ville eller turde gå videre end USA.
- Halvanden time inden aftalen blev endelig erklæret vedtaget af den franske udenrigsminister Laurent Fabius, på den allersidste dag, lørdag den 12. december 2015, gik den USA's udenrigsminister John Kerry og USA's chefforhandler Todd Stern til det franske formandskab med krav om at få ændret et enkelt ord i en enkelt paragraf i aftalen.
- Det drejede sig om at ændre et SHALL til SHOULD. Fra: "Developed country Parties shall continue taking the lead by undertaking economy-wide absolute emission reduction targets" ⁽²⁾ til "Developed country Parties should continue taking the lead by undertaking economy-wide absolute emission reduction targets." ⁽³⁾
- Det ændrer betydningen fra en forpligtelse til en henstilling.
- Fortsættelsen lyder: "Developing country Parties should continue enhancing their mitigation efforts, and are encouraged to move over time towards economy-wide emission reduction or limitation targets in the light of different national circumstances."
- På den måde lykkedes det USA at få de rige landes reduktionsindsats til at blive lige så lidt obligatorisk som udviklingslandenes. Det blev fremstillet som et spørgsmål om en typografisk fejl. Det er ret utænkeligt. Og forskellen er så stor, at plenarforsamlingen skulle have taget stilling til ændringen. Det skete ikke. Og præsident Obama kunne efterfølgende hylde aftalen som et resultat af "amerikansk lederskab".

Kilder:

- <http://www.commondreams.org/views/2015/12/14/paris-agreement-will-not-stop-climate-change-people-power-can>
- http://www.huffingtonpost.com/the-groundtruth-project/on-the-edge-of-history-th_b_8792750.html
- <http://newint.org/features/web-exclusive/2015/12/12/cop21-paris-deal-epi-fail-on-planetary-scale/>
- <http://foeeurope.org/Paris-climate-deal-not-fit-people-planet-121215>

.....

Stemmingsfilm og billeder fra civilsamfundsaktionerne under COP21.

<https://www.facebook.com/foeint/videos/vb.12410115279/10153697776885280/?type=2&theater> (video fra FoE)

<https://www.flickr.com/photos/foei/sets/72157661570875752> (Billeder fra FoE)

(1) Johan Rockström fra Stockholm Resilience Centre på et pressemøde med klimaforskere 11.12. 2015, bl.a. citeret i Information: <http://www.information.dk/555146> . På samme pressemøde vurderede Kevin Anderson fra Tyndall Institute i Manchester, at aftalen var dårligere end Copenhagen Accord, bl.a. fordi den er tavs om udledningerne fra skibsfart og luftfart - og for de mest udsatte udviklingslande er aftalen mellem "dangerous and deadly".

(2) Se Article 4, stk. 4 (side 22) i [Paris Agreement](#)

(3) Se Article 4, stk. 4 (side 22) i [Paris Agreement, FINAL version](#)